
Waarom uw pensioengeld ziek is (en wat u eraan kunt doen)

Waarin wordt het geld van uw Vrij Aanvullend Pensioen Zelfstandigen (VAPZ) belegd? Wordt het wel geïnvesteerd in bedrijven die het goed voor hebben met onze gezondheid? Of zouden we ons geld veel slimmer kunnen inzetten dan nu gebeurt?

Auteur

› **Anneleen De Bonte** is huisarts en medewerker FairFin.

'Money makes the world go round.' Of we dat nu goed vinden of niet: de invloed van geld is groter dan ooit. In de Europese pensioenfondsen zit alles bij elkaar zowat 3500 miljard euro. Maar wat als dat geld geïnvesteerd wordt in bedrijven die meer schade toebrengen aan de gezondheid dan u en ik in ons dagelijks werk kunnen rechtzetten?

Waarin wordt bijvoorbeeld het geld van het Vrij Aanvullend Pensioen Zelfstandigen (VAPZ) belegd? Mijn make-laar wist zich geen raad met deze vraag: *'Mensen vragen zoiets meestal niet. Ze willen gewoon hun rendement.'* Beoefenaars van een reeks medische beroepen die de conventie onderschrijven, ontvangen van het Riziv jaarlijks een premie die ze mogen investeren in een VAPZ en/of een verzekering Gewaarborgd Inkomen. Deze premies worden geplaatst in zogenaamde Riziv-contracten (of Sociaal Statuut Riziv) door een pensioenfonds of een verzekeraar die daarvoor een erkenning kreeg van het FSMA (*Financial Services and Markets Authority*). Sinds 2011 houdt deze instelling toezicht op de Belgische financiële sector

om te komen tot een eerlijke en correcte behandeling van de consument. Via het FSMA bekam ik de lijst van erkende aanbieders van Riziv-contracten en stelde vast dat er geen enkele was die duidelijk communiceerde over een ethisch investeringsbeleid. Dat betekent dus dat er elk jaar ruim 150 miljoen euro aan belastinggeld wordt geïnvesteerd in activiteiten die moge-

lijk het welzijn van mensen schaden en dat in naam van zorgverleners die zich dagelijks inzetten voor gezondheid en welzijn?

Op onderzoek met FairFin

Mensen stellen zich wél degelijk de vraag wat er eigenlijk met hun geld gebeurt. Het besef dat de rol van geld in deze wereld zó bepalend is geworden voor hoe de toekomst eruit zal zien, doet meer en meer mensen nadenken over de keuzes die er met dat geld gemaakt worden. De financiële sector, die de bewegingen van geld regelt, mag geen hermetische zwarte doos zijn.

Ik klopte vervolgens aan bij FairFin, een NGO die onderzoek en sensibilisering doet rond de maatschappelijke impact van financiële instellingen (www.fairfin.be). Samen met FairFin hield ik de portefeuille van mijn eigen VAPZ-contract tegen het licht. We botsten hierbij op menig bedrijf dat bij FairFin-medewerkers de alarmbellen deed afgaan (*tabel*).

Hoe groot is de vraag?

Drukbezette zelfstandigen hebben weinig tijd en zin om zich te verdiepen in kwesties zoals verzekeringen en pensioenopbouw. Ze kiezen voor een

'Minstens één VAPZ moet voor het examen ethiek en duurzaamheid slagen'

Tabel: Investerings in VAPZ-portefeuille die vragen oproepen.

- Het compartiment Equity Europe bevat een lijst bedrijven (EDF, Total, RWE, Shell, BP) die veel meer reserves aan fossiele brandstoffen hebben dan ooit verbrand mogen worden als de klimaatakkoorden in praktijk worden gebracht.
- Investerings in Rolls Royce, Dassault en Airbus zijn zeer controversieel. Deze bedrijven halen een substantieel deel van hun omzet uit de productie van wapens en toebehoren (militaire vliegtuigen, helikopters, en bommenwerpers).
- In de portefeuille zitten meerdere farmareuzen tegen wie processen lopen. Het gaat om aanklachten van onethische praktijken bij klinische trials in ontwikkelingslanden of over het hanteren van woekerprijzen voor levensreddende geneesmiddelen.
- Van het compartiment Equity Emerging Markets zit 10% van de portefeuille in bedrijven gevestigd op de Kaaimaneilanden, een notoir belastingparadijs.

boekhouder en een makelaar om zich vervolgens te focussen op wat er voor hen echt toe doet: patiëntenzorg.

Maar als je de gang van zaken in de financiële sector toelicht volgen gezondheidswerkers de redenering wel: wat heeft het voor zin dat ik me elke dag uitsloof voor gezondheid en welzijn, als mijn geld intussen het omgekeerde realiseert?

Om een indruk te krijgen van de vraag naar een verantwoord VAPZ maakten we een eenvoudige website, www.duurzaam-pensioen.be. Via deze website en informatie via de klassieke media hadden we binnen twee maanden zo'n 250 geïnteresseerden verzameld. Voldoende gewicht om bij experts, fondsbeheerders en verzekeraars te gaan polsen wat we deze mensen kunnen bieden.

Naar een ethisch VAPZ-product

Op de Belgische pensioenmarkt heeft ethisch investeren nog een lange weg te gaan. Hoe definieer je 'ethisch' en 'duurzaam' op een eenduidige manier en hoe vertaal je dat in een lastenboek waarmee een beheerder aan de slag

kan? Als je strenge uitsluitingen toepast, hoe garandeer je dan voldoende risicospreiding? Hoe zorg je ervoor dat het rendement overeind blijft?

Alle experts die we spraken over ons plan voor een ethisch VAPZ-product, bevestigden dat het mogelijk is. Ze moedigden ons aan, omdat ze ervan overtuigd waren dat de sector een flinke duw van zijn eigen cliënten nodig heeft om dit nieuwe expertiseveld verder te ontwikkelen.

Op basis van de verzamelde expertise maakten we een ontwerp voor een lastenboek binnen de krijtlijnen van 'responsible investment' dat als richtlijn moet dienen voor de beheerder van ons gedroomd VAPZ-product. Zorgen over rendement en spreiding werden inmiddels door meerdere ervaren duurzame beleggers tegengesproken. Een degelijke selectie volgens de *Ecological, Social and corporate Governance (ESG)*-criteria levert immers een keur van bedrijven op die op de lange termijn betere resultaten neerzetten dan het gemiddelde.

Tijdens het congres van het European Responsible Investment Network (Den Haag, september 2017) hoorde ik een

eurocommissaris smeken om méér te investeren in infrastructuurprojecten, duurzame mobiliteit en energietransitie. En op hetzelfde congres riep een beheerder van een innoverend investeringsfonds op om te stoppen met de obsessie tot spreiding. Zijn succesformule: het door-en-door kennen van het hele beleid van een beperkt aantal bedrijven. Daarbij was ESG de basislogica waarop elke verstandige onderneming zich baseert.

In de praktijk

En dan volgt de praktijktoets. We gingen met ons lastenboek langs bij Forum Ethibel, een organisatie met twintig jaar ervaring in controle, rating en certificering van financiële producten die maatschappelijk verantwoord investeren voorstaan. Hun diagnose: dit is het meest ambitieuze lastenboek dat we al hebben gezien. Is het dan ambitieus om van bedrijven te eisen dat ze niet concurreren met het recht op drinkbaar water van de lokale bevolking?

Eén aanbieder van Riziv-contracten heeft alvast zijn engagement getoond om met ons lastenboek aan de slag te gaan. Bovendien zullen we opnieuw contact opnemen met andere aanbieders. Als minstens één VAPZ voor het examen ethiek en duurzaamheid slaagt, dan hebben alle anderen geen excuus meer om niet deel te nemen. ←

Meer weten of deelnemen?

www.duurzaam-pensioen.be

domus
medica

Save the date

Huisartsenconferentie en vakbeurs
zaterdag 6 oktober 2018 • Antwerp Expo
www.huisartsenconferentie.be